

Начало > ... > [Предприемане На Съдебни Действия](#) > [Къде И Как](#) > [Правото На Коя Страна Се Прилага?](#)
> Luxembourg

Правото на коя страна се прилага?

 Люксембург

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Източници на действащите норми

1.1 Национални правни норми

Люксембург няма кодекс на международното частно право. Разпоредбите на националното право, уреждащи стълкновението на закони, са разпръснати в различни кодекси и специални закони. Тази материя е регламентирана до голяма степен с многостранни международни конвенции, както и с европейски инструменти на вторичното право.

1.2 Многостранни международни конвенции

Значителен брой отпращащи (наричани още колизионни или стълкновителни) норми произтичат от многостранните международни конвенции, по които Люксембург е страна. Повечето от тези конвенции са изготвени в рамките на Хагската конференция по международно частно право.

Списък на тези конвенции е на разположение на уебсайта на [Хагската конференция](#).

1.3 Основни двустранни конвенции

Някои двустранни споразумения съдържат стълкновителни норми. За повече подробности вж. уебсайта [Legilux](#).

2 Прилагане на стълкновителни норми

2.1 Задължение на съдията да прилага служебно стълкновителните норми

В случаите, отнасящи се до правното положение на лицата, съдът повдига служебно въпроса за стълкновението на закони. Този подход обаче не се прилага в случаите, когато страните могат да се разпоредят свободно с правата си – както е например в областта на договорните отношения – поради принципа за свобода на страните да избират приложимото право. В такива случаи съдът повдига служебно въпроса за стълкновението на закони само ако е налице ситуация на заобикаляне на закона (*agere in fraudem legis*).

Сезираният съд прилага автоматично националното си право, ако страните не са поискали да се приложи чуждо право.

2.2 Препращане

В областите, които не попадат в обхвата на международна конвенция или европейски регламент, изключващи изрично препращането, съдебната практика в Люксембург е възприела смесен подход към препращането. Когато след прилагане на стълкновителните норми се стигне до обратно препращане

към правото на сезирания съд, препращането се приема, но не води до други действия. Счита се, че препращането се отнася до материалното право на сезирания съд.

Не се допуска препращане по въпросите, за които страните разполагат със свобода да избират приложимото право.

2.3 Промяна на критерия за определяне на приложимото право (привръзка)

„Подвижно стълкновение на закони“ представлява хипотезата, в която чрез промяна на елемента на привързване, указващ приложимото право, дадена ситуация се подчинява последователно на две различни правни системи. То се определя като стълкновение на закони във времето, поради преместването в пространството на критерия за привързване.

В Люксембург се прилага принципа, че новата правна норма урежда бъдещите последици от ситуация, възникнала в миналото, като се запазват трайните последици, породени от тази ситуация. При все това, ако бъдат извършени промени в ситуация, възникнала в рамките на предишното признато за приложимо право, ще се прилага новата правна норма, посочена в резултат на прилагането на стълкновителните норми.

2.4 Изключения от обичайното прилагане на стълкновителни норми

Има хипотези, в които сезираният съд трябва да приложи собственото си право, дори ако стълкновителните норми възлагат компетентността на друго право:

- при невъзможност да се определи чуждото право;
- при участие на лица без гражданство;
- при липса на решение в чуждото право;
- при вземането на спешни временни мерки;
- в случаите, когато чуждото право е в противоречие с обществения ред на държавата на сезирания съд.

Съдът прилага собственото си право (*lex fori*) и когато разпоредбите са пряко приложими. Такива са:

- процесуалните закони и законите относно организацията на работата на съда;
- нормативните разпоредби, уреждащи защитата на работниците, и тези, уреждащи договорите за наем на жилище;
- разпоредбите относно правната защита на потребителите;
- и накрая, ако прилагането на правото на сезирания съд е било отхвърлено от страните с явно измамна цел в полза на изкуствено привлечено чуждо право, съдът трябва да откаже да вземе предвид това право и да възстанови прилагането на собственото право.

2.5 Доказване на чуждестранен закон

Тъй като в Люксембург чуждото право представлява факт за съда, тежестта на доказване по принцип се носи от този, който иска неговото прилагане. Страните трябва да представят доказателства в тази връзка, по-специално страната, чийто иск е предмет на чуждото право.

3 Стълкновителни норми

3.1 Договорни задължения и правни действия

По принцип договорните задължения се уреждат от волеизявлението на страните при спазване на императивните разпоредби в областта на обществения ред и заобикалянето на закона.

Ако страните не са направили избор на право, се прилагат разпоредбите на Римската конвенция от 1980 г. и на Регламент (ЕО) № 593/2008 от 17 юни 2008 г. Във втората хипотеза съдът прилага правото, което обективно е най-подходящо.

3.2 Извъндоговорни задължения

По принцип извъндоговорните задължения се уреждат от правото на държавата, в която е настъпило събитието, породило вредата или задължението, освен в случаите когато друго право има по-тясна връзка с фактите или когато се прилага международна конвенция.

3.3 Правно положение на субекта и негови аспекти, свързани с гражданското състояние (име, местопребиваване, правоспособност и дееспособност)

По принцип личното състояние (личният статус) се урежда от националното право на физическото лице, като обаче се спазват извънредните критерии, като например обичайното местопребиваване на заинтересованите лица, и по-специално на засегнатите деца. Това важи също и за образуването и елементите на името и условията за промяна на името, тъй като то е част от личното състояние на лицето.

Общата дееспособност на дадено лице да извършва правни действия, както и способността му да води съдебни дела, се уреждат от националното право на съответното лице. Въпросът за процесуалната легитимация обаче се урежда от закона, приложим по отношение на това право, тъй като тя касае самата същност на правото. В областта на договорните отношения това правило се прилага смекчено, когато добросъвестна страна по договора се сблъсква с причина за недееспособност, която е непозната в държавата на извършване на действието. В такъв случай се приема, че националното право отстъпва пред правото на местоизпълнението.

3.4 Установяване на произход, в т.ч. осиновяване

3.4.1 Установяване на произход

В Люксембург по въпросите, свързани със законното родство, по принцип се прилага законът, уреждащ брака, т.е. общия национален закон на родителите, а ако няма такъв — законът по общото им местоживееене, или в краен случай — законът на сезирания съд (*lex fori*).

Всички въпроси, свързани с установяването на бащинство/майчинство, по принцип се уреждат от националното право на детето.

По отношение на видовете доказателства за установяване на родствената връзка, материалните условия за признаване на родство, сроковете и правото на оспорване на родство, както и средствата за защита срещу предявен иск, се прилага националното право на детето.

3.4.2 Осиновяване

– Условия за осиновяване

По принцип съгласно член 370 от Гражданския кодекс (*Code civil*) условията за осиновяване се уреждат от националното право на осиновителя или осиновителите. Когато двамата съпрузи осиновители имат различно гражданство, приложимото право е това на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване към момента на подаване на заявлението. Условията, на които трябва да отговаря дадено лице, за да бъде осиновено обаче, се уреждат по принцип от националното право на осиновяваното лице. Има едно изключение от този принцип — когато чрез осиновяването осиновеното лице придобива гражданството на осиновителя. В този случай условията се уреждат от националното право на осиновителя.

– Последници от осиновяването

Последниците, свързани с осиновяването, се уреждат от националното право на осиновителя/осиновителите. Ако осиновителите са граждани на различни държави или ако нямат гражданство, или ако единият от съпрузите е без гражданство, приложимото право е това на държавата, в която е тяхното общо обичайно местопребиваване към момента на влизане в сила на осиновяването.

При осиновявания в чужбина е възможно да възникне стълкновение между правилата за компетентност,

предвидени в националното право на осиновителя и националното право на осиновявания. В такъв случай осиновяването е действително, ако са спазени формалните изисквания на правото на държавата, където се е осъществило осиновяването, и ако то е извършено пред компетентните органи в съответствие със същото това право.

3.5 Брак, извънбрачни двойки/фактическо съжителство, партньорства, развод, съдебна раздяла, задължения за издръжка

3.5.1 Брак

- Условия за валидност на брака

Формалните изисквания във връзка с брака по принцип се уреждат от правото на държавата по мястото на сключване на брака.

Съгласно Хагската конвенция от 14 март 1978 г. относно сключването и признаването на валидността на браковете, за да бъде валиден един брак, трябва да са изпълнени условията за встъпване в брак, наложени от вътрешното право, приложимо за всеки от съпрузите. Кое право е вътрешно се определя от стълкновителните норми на държавата, в която е сключен бракът. На следващо място трябва да са изпълнени и условията за встъпване в брак, предвидени в закона на държавата по местосключване на брака, при условие че поне единият от съпрузите е гражданин на тази държава или в нея е обичайното му местопребиваване. Правото, уреждащо условията за валидност на брака, се прилага също и по отношение на условията за предявяване на иск за обявяване на недействителността му.

По отношение на браковете, сключени в чужбина, действа презумпция за валидност, ако бъде представено удостоверение за брак, изготвено в съответствие с формалните изисквания на правото по мястото на сключване. Признаването може да бъде отказано, ако сключеният в чужбина брак е явно несъвместим с националния обществен ред на Люксембург.

- Действие на сключването на брак

При липса на общо гражданство, в Люксембург последиците от сключването на брак се уреждат по принцип от правото на държавата, в която е общото местоживееие на съпрузите, тоест мястото, където двойката действително е установена.

3.5.2 Извънбрачни двойки/фактическо съжителство и партньорства

По отношение на фактическото съжителство, или конкубинат, не се прилагат никакви стълкновителни норми, тъй като съгласно люксембургското право отношенията между съжителстващите партньори представляват фактическо положение.

Правото, което се прилага по отношение на партньорствата, сключени в Люксембург, е правото на сезирания съд.

В гражданския регистър могат да бъдат вписани партньори, които са регистрирали своето партньорство в чужбина, при условие че към датата на сключването на партньорството в чужбина двамата партньори са изпълнявали условията, предвидени в член 4. След като сключено в чужбина партньорство бъде признато в Люксембург, то може да се ползва от същите предимства като партньорствата, сключени в Люксембург.

3.5.3 Развод и съдебна раздяла

Когато съпрузите са граждани на една и съща държава, разводът и законната (съдебна) раздяла се уреждат от националното право на съпрузите. В противен случай се прилага правото на държавата, в която е тяхното общо действително местоживееие. Ако и двата критерия са неизпълними, се прилага правото на сезирания съд.

Същите правила се прилагат и по отношение на допустимостта на развода по принцип, неговите причини, последици и допълнителните мерки.

3.5.4 Задължения за издръжка

Съгласно член 15 от Регламент (ЕО) № 4/2009 относно задълженията за издръжка приложимият закон в тази област се определя в съответствие с Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. относно приложимото право към задълженията за издръжка. По правило се прилага законът на държавата на обичайно местопребиваване на кредитора на задължението за издръжка, но по отношение на вече образувано производство страните могат по взаимно съгласие да изберат да се прилага законът на сезирания съд или един от следните:

- а) законът на държава, чийто гражданин е една от страните към момента на избора на приложим закон;
- б) законът на държавата на обичайно местопребиваване на една от страните към момента на избора на приложим закон;
- в) законът, който страните са избрали за уреждане на имуществените им отношения, или действително прилаганият закон за тези отношения;
- г) законът, който страните са избрали да се прилага спрямо развода или законната им раздяла, или действително прилаганият към развода или законната раздяла закон.

3.6 Режими на имуществени отношения

Имуществените отношения между съпрузите се уреждат от вътрешното право, избрано от съпрузите преди брака.

Ако при сключване на брака съпрузите не са направили такъв избор, приложимото право се определя съгласно Хагската конвенция от 14 март 1978 г. относно сключването и признаването на валидността на браковете.

Съгласно Хагската конвенция от 14 март 1978 г. съпрузите могат да изберат само едно от следните:

1. правото на държавата, на която един от съпрузите е гражданин към момента на избора;
2. правото на държавата, на територията на която единият от съпрузите има обичайно местопребиваване към момента на избора;
3. правото на първата държава, на чиято територия един от съпрузите ще установи ново обичайно местопребиваване след брака.

Така избраното право се прилага по отношение на цялото имущество на съпрузите.

Въпреки това, независимо дали са избрали приложимо право съгласно посочените по-горе правила, по отношение на недвижимото имущество или част от него съпрузите могат да изберат да се прилага правото по местонахождението на имуществото. Те могат също така да предвидят, че спрямо недвижимото имущество, което ще бъде придобито на по-късен етап, ще се прилага законът по местонахождението на имуществото.

Ако страните не са избрали приложимо право, съдът ще трябва да установи кой е бил техният мълчалив избор. Съществува презумпция, че това е правото на държавата, на чиято територия съпрузите са установили първото си обичайно местопребиваване след сключване на брака.

Независимо от посоченото, в следните случаи имуществените отношения между съпрузите се уреждат, както е предвидено в Хагската конвенция от 14 март 1978 г., от правото на държавата на общото гражданство на двамата съпрузи:

1. Когато декларацията по член 5 е издадена от тази държава и нейното действие не се обезсилва от разпоредбите на алинея втора от този член.
2. Когато тази държава не е страна по Конвенцията, вътрешното ѝ право е приложимо по силата на нейното международно частно право и съпрузите установяват първото си обичайното местопребиваване след сключването на брака:

- а) в държава, която е издала декларацията по член 5,

или

б) в държава, която не е страна по конвенцията и чието международно частно право предвижда също така прилагането на нейното национално право.

3. Когато след сключването на брака съпрузите не установяват първото си обичайно местопребиваване на територията на една и съща държава.

Ако съпрузите нямат обичайно местопребиваване на територията на една и съща държава и не са граждани на една и съща държава, техните имуществени отношения се уреждат от правото на държавата, с която, като се вземат предвид всички обстоятелства, те имат най-тесни връзки.

Приложимото право може да се промени доброволно при спазване на разпоредбите, предвидени от избраното ново приложимо право.

3.7 Завещания и наследяване

Разпоредбите на Регламент (ЕС) № 650/2012 от 4 юли 2012 г. се прилагат за наследствата, които се откриват от 17 август 2015 г. Съгласно член 21 от регламента приложимото право по въпросите, свързани с наследяването като цяло, е правото на държавата на обичайно местопребиваване на починалия към момента на смъртта му.

Наследствата, открити преди 17 август 2015 г., продължават да се уреждат от стълкновителните норми на Люксембург.

- Наследяване по закон

В Люксембург наследяването е разделено на няколко наследствени маси: маса на движимото имущество и една или повече маси на недвижимото имущество. За да се определи дали дадено имущество е движимо или недвижимо, трябва да се приложи правото на сезирания съд.

Движимото наследство по принцип се урежда от правото на държавата на местоживеене на починалия към момента на смъртта му. Местоживеенето се определя според правилата на Гражданския кодекс.

Наследяването на недвижимото имущество се урежда от правото на държавата по местонахождение на всеки от имотите.

- Наследяване по завещание

Общата дееспособност на лицето да се разпорежда с имуществото си за след смъртта си се определя от личния му статус. Специфичната недееспособност обаче попада в обхвата на наследственото право. Общата способност за наследяване по завет се урежда от личния закон (*lex personalis*).

3.8 Недвижимо имущество

Съгласно член 3 от Гражданския кодекс собствеността върху недвижимо имущество се урежда от правото на държавата по местонахождение на имуществото. Това важи и за съдържанието на вещните права, които може да са учредени върху него, за тяхното учредяване и прехвърляне и за режима на придобивна давност.

3.9 Несъстоятелност

Извън приложното поле на регламенти (ЕС) № 1346/2000 и (ЕС) 2015/848 по отношение на фалитите се прилага правото на държавата, в която е открито производството по обявяване на фалит.

Същото право се прилага спрямо последиците от всички колективни производства, образувани в Люксембург, както и спрямо онези, които са заявени в чужбина. По отношение на конкретните последици от обявяването на фалит на една от страните върху правата, за които би могла да претендира другата страна по договора обаче, се прилага правото на държавата, в която е обявен фалитът.

Приложимостта на посоченото право се ограничава до конкретните последици и не се разпростира върху всички аспекти на сделката, засегната от фалита.

■ Последна актуализация: 11/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.